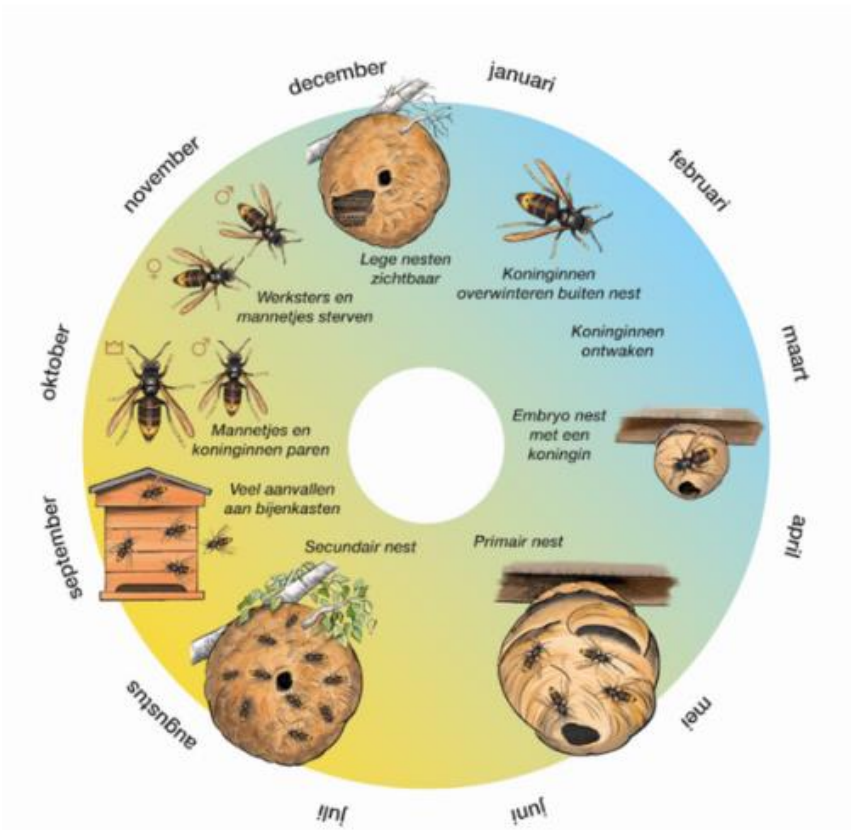

Hoe zit het eigenlijk met de Aziatische hoornaar?

Enkele weken geleden wandelden we bij ons door de buurt en zagen een bijzonder soort nest in een boom hangen. Geen vogelnest, maar wat dan wel? Echt geen idee. Enkele dagen later had RTL-nieuws een item over de Aziatische hoornaar, een invasieve exoot die veel schade kan aanrichten aan de inlandse insecten. Toen begon er een lampje te branden. Zo'n nest vind je niet zomaar, zeker niet in de zomer, tussen het gebladerte. Dan moet je wel weten hoe zo'n hoornaar eruit ziet. De Aziatische hoornaar is overwegend zwart met geel, terwijl de Europese hoornaar oranje-rode en bruine tinten heeft. En de poten van de Aziatische hoornaar zijn zwart met gele uiteinden, terwijl de poten van de Europese hoornaar rood zijn. De koninginnen van eind vorig jaar, hebben gedurende de winter een veilig plekje gezocht, maar staan nu op uitvliegen. Zo rond maart, april komen de dames uit hun schuilplek en gaan op zoek naar een mooi plekje voor hun voorjaarsnest. Vaak zijn ze niet ver van hun herfstnest terecht gekomen. En juist dat herfstnest hing daar in volle glorie in de boom. Voor de zekerheid toch effe navraag gedaan. Is het echt een nest van de Aziatische hoornaar? En moet daar nog iets mee gebeuren? Al vrij snel werd ons duidelijk dat we het goed hadden gezien en dat er met dat nest niks meer hoeft te gebeuren. Er woont niemand meer in

en het is ook niet meer bewoonbaar. In de herfst zijn de koninginnen uit het nest gevlogen, hebben een korte ontmoeting gehad met de mannen en zijn daarna op zoek gegaan naar een geschikte schuilplaats voor de winter. De mannen hebben de winter niet meer meegemaakt. Misschien zijn er wel vijftig koninginnen uit dit nest geboren, dus evenveel kansen op een nieuw voorjaarsnest. Maar ook het leven van zo'n koningin hoeft niet altijd mee te zitten. De winters kunnen streng zijn, die schuilplaats blijkt een tegenvaller of je staat zelf op het menu van iemand. Maar als het meezit gaat de koningin in maart/april, wanneer de temperatuur weer stijgt, op zoek naar een mooi plekje voor het bouwen een voorjaarsnest, waar ze haar eerste eitjes kan leggen. Ze is dan alleen. Er zijn natuurlijk nog geen werksters, ze zal dus zelf voedsel moeten verzamelen om de eerste lading werksters groot te brengen. Dit is dan ook het moment om vallen te plaatsen, zodat deze koninginnen worden gelokt en gedood nog voor een nest kan worden gevormd. Over het nut en de effectiviteit hiervan zijn de meningen verdeeld. Het wegvangen van koninginnen zou een minimaal effect hebben op de vestiging van nesten. Een belangrijker effect zou zijn dat de onderlinge concurrentie wegvalt en de overblijvers het makkelijker krijgen. En veel

vallen bereiken niet het gewenste niveau van selectiviteit. Er is te veel ongewenste bijvangst, waardoor deze oplossing een deel van het probleem wordt: we bestrijden tenslotte de Aziatische hoornaar ter

bescherming van andere insecten. Maar is het nu in Brabant wel of niet een beestje om te bestrijden? De Aziatische hoornaar werd in 2004 voor het eerst gemeld in Frankrijk. Vanaf 2017 zien we hem ook in Nederland, in de provincie Zeeland. In 2019 voor het eerst in Brabant. Tot 2023 bleef hij onder de grote rivieren, maar in 2024 is hij ook gesignaleerd in de andere provincies, behalve Groningen. Ieder jaar neemt het aantal nesten met een factor zeven toe. De Aziatische hoornaar is een invasieve exoot die steeds vaker in onze provincie wordt gezien. De Aziatische hoornaar jaagt op (honing)bijen en andere vliegende insecten. Exoten zijn plant- en diersoorten die oorspronkelijk niet in Nederland voorkomen. Ze zijn niet op eigen kracht naar Nederland gekomen. We noemen exoten invasief als ze een gevaar vormen of nadelig zijn voor de Nederlandse plant- en diersoorten. In Frankrijk heeft men de strijd tegen de Aziatische hoornaar helemaal opgegeven, in de provincie Zeeland ook, maar in Brabant nog niet. Brabant werkt hiervoor nauw samen met gemeenten en imkers. Met name de imkerij is strijdvaardig. Behalve het plaatsen van vallen, is het verwijderen van de nesten natuurlijk een manier van beheersen.

Voorjaarsnesten worden vaak ontdekt door de eigenaar van een schuurtje, in de heg of een vogelhuisje, waar de koningin haar voorjaarsnest maakt. De voorjaarsnesten zijn kleiner en bevinden zich vaak wel op plekken waar je sneller in contact kan komen met

het nest. Denk aan vogelhuisjes, heggen, schuurtjes en spouwmuren. Zomernesten zijn meestal moeilijker te vinden, omdat ze hoog in bomen hangen. Het zoeken naar deze nesten kan op verschillende manieren gebeuren. Een bekende methode is de wiekpotmethode. Hierbij wordt een werkster gemarkeerd met een stift om de richting en afstand tot het nest te bepalen. Met deze informatie wordt op de plek waar men denkt dat het nest zit, gezocht. Als dat niet lukt, wordt een Aziatische hoornaar gevangen en een zendertje

geplaatst rond de wespentaille. De Aziatische hoornaar vliegt met de zender terug naar het nest, waardoor het relatief makkelijk wordt gevonden. Persoonlijk vind ik dit verbazingwekkend. Het verwijderen van nesten wordt overgelaten aan de professional. Daar sta ik volledig achter. Ik heb onze buurman ook eens op een ladder een wespennest zien verwijderen. De wespen wonnen. Overigens is de steek van een Aziatische hoornaar niet erger dan die van zijn Europese neef en niet veel heftiger van de reguliere wespenteek.

Ria Smits

Voor de foto's en film gaat onze dank uit naar; Dian Verhoeven, René Aderholt (Europese hoornaar) en Nico Verstegen (Filmmateriaal)